

UVOD

Porodica je primarna zajednica zato što je prva najvažnija i najprisnija ljudska skupina. Ona je prototip svake druge društvene zajednice jer se u porodici uspostavljaju trajne, emotivno prisne, solidarne i svestrane veze između članova, kakve bi se mogle poželjeti i u globalnom društvu. Zato, i zbog višestrukih funkcija, porodicu mnogi smatraju osnovnom ćelijom svakog društva, svojevrsnim „društvom u malom”.¹ Porodica je biološka i edukativna grupa. To je njena osnovna društvena sadržina od postanka do najnovijeg vremena.

Pod uticajem raznih društvenih činilaca i uslova porodica je tokom istorije prolazila kroz razne faze svog razvitka. Mijenjala je pojavne oblike, bila izložena različitim pritiscima, ali je izdržala sve istorijske promjene, tako što se prilagođavala izmjenjenim društvenim prilikama i uslovima. U tom velikom vremenskom nizu, porodica je doživljavala različite promjene, čak je bilo pokušaja i da se negira ili ukine. Međutim, bez obzira na različite teorijske i ideološke kontraverze o značaju porodice, ona se održala u svim društveno-ekonomskim formacijama, i do današnjeg vremena ostala kao nezaobilazna institucija ljudskog roda.

Porodica je neminovna sredina djeteta u kojoj se oblikuje temelj buduće ličnosti djeteta i ostvaruje proces njenog vaspitanja i socijalizacije. U porodici dijete gradi svoj moralni lik, upoznaje se s osnovnim socijalnim idealima, stiče ljubav, uviđavnost, predodžbu o vlastitoj vrijednosti i vrijednosti drugih osoba.² Zdrava i usklađena porodica omogućava nesmetan razvoj pojedinca i predstavlja čvrstu osnovu za pravilan razvoj društva. Svako društvo nastoji da porodicu i porodične odnose uredi i pravno reguliše u skladu sa svojim potrebama. Otuda i konstatacija E. Froma „da svako društvo ima onakvu porodicu kakvu zaslužuje“. Zbog složenosti savremenog društva i načina života porodica se nalazi u mnogim psihološkim, psihopatološkim, sociodevijantnim, moralnim i egzistencijalnim problemima. Porodica je prva bolna tačka kroz koju se izražava kriza morala i hipokrizija društva.

Rat i period poslije rata u našoj zemlji doveo je do niza promjena koji se ogledaju u ekonomskoj i političkoj krizi društva, izmjenama u sistemu vrijednosti, korupciji i nemogućnosti društva da se prilagodi novonastalim uslovima. Rat je ostavio pojedine porodice bez jednog ili više članova, neke porodice zbog rata napuštaju svoja kućna ognjišta i nastanjuju se u za njih nepoznate sredine. Dolazi do teškoća u prilagođavanju pojedinca novoj

¹ Golubović, Z., Porodica kao ljudska zajednica, Zagreb, 1991, str. 128.

² Singer, M., Mikšaj-Todorović, Lj., Delinkvencija mladih, Zagreb, 1989, str.136.